

USTAWA
z dnia 30 sierpnia 1991 r.
o waloryzacji udziałów członkowskich
w spółdzielniach i zmianie niektórych ustaw.

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1991 r. Nr 83, poz.373; z 1992 r. Nr 18 poz. 74, Nr 80, poz. 406; z 1994 r. Nr 90, poz. 419; z 1998 r. Nr 108, poz. 683.

Art. 1.

1. Spółdzielnie, z wyłączeniem spółdzielni mieszkaniowych, mogą dokonać waloryzacji udziałów członkowskich za okres lat 1944 - 1990 przez przeniesienie na fundusz udziałowy części funduszu zasobowego.
2. Uchwałę w sprawie waloryzacji udziałów podejmuje do dnia 31 sierpnia 1992 r. walne zgromadzenie (zebranie przedstawicieli) większością 3/4 głosów.
3. Walne zgromadzenie może podjąć uchwałę w sprawie waloryzacji udziałów członkowskich niezależnie od tego, czy sprawa ta jest objęta porządkiem obrad podanym do wiadomości członków w terminach i w sposób określony w statucie.

Art. 2.

1. Waloryzacja udziałów wniesionych na dzień 31 grudnia danego roku może polegać na ich przeliczeniu w relacji przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej w 1990 r. do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej w roku, którego dotyczy waloryzacja.
2. Przez przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce uspołecznionej, o którym mowa w ust. 1, rozumie się kwoty podane w obwieszczeniu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, wydanym na podstawie art. 27 ustawy z dnia 24 maja 1990 r. o zmianach niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 36, poz. 206, Nr 66, poz. 390 i Nr 92, poz.540). W odniesieniu do rozliczeń za lata 1944 - 1949 udziały przeliczone w relacji 100 do 3 podlegają waloryzacji w porównaniu do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej za 1950 r.
3. Walne zgromadzenie może określić inne zasady waloryzacji udziałów z zachowaniem wymogów określonych w art.4 ust.1 w odniesieniu do części funduszu zasobowego powstałego z odpisów przewyższających odpisy obowiązkowe określone w ustawie - Prawo spółdzielcze.
4. Odpisy, o których mowa w ust. 3 są przeliczane według zasad określonych w ust. 1.

Art. 3.

1. W przypadku gdy spółdzielnia przy podjęciu decyzji o waloryzacji nie dysponuje pełną dokumentacją co do stanu funduszu udziałowego w poszczególnych latach, przyjmuje się udziały według stanu na rok, w którym istnieje możliwość ich udokumentowania.
2. Przy wyliczeniu wysokości zwaloryzowanych udziałów uwzględnia się odpowiednio również zwiększenia i zmniejszenia tego funduszu, przeliczone według zasad określonych w art. 2.

Art. 4.

1. Fundusz przeznaczony na waloryzację nie może przekraczać 50% funduszu zasobowego, istniejącego w spółdzielni w dniu otwarcia bilansu 1991 r.
2. W przypadku gdy kwoty niezbędne dla przeprowadzenia waloryzacji przekroczyłyby 50% funduszu zasobowego, waloryzowane udziały zmniejsza się proporcjonalnie.
3. W przypadku gdy kwoty wynikające z waloryzacji udziałów, dokonanej zgodnie z art. 2, z uwzględnieniem art. 6, nie obejmują 50% funduszu zasobowego, mogą podlegać waloryzacji również wpłaty na fundusz udziałowy wnoszone w latach 1990-1991. W odniesieniu do tych wpłat wskaźnik waloryzacji nie może być wyższy od 300%. Nie dotyczy to wpłat na udziały wnoszone przez nowo przyjmowanych członków po dacie wejścia w życie ustawy.
4. Nominalny wzrost wartości udziałów członkowskich w wyniku waloryzacji nie podlega opodatkowaniu.

Art. 4¹.

1. Jeżeli waloryzacji nie dokonywano lub waloryzacja dokonana na podstawie art. 2 i art. 4 ust. 3 nie objęła 50% funduszu zasobowego, walne zgromadzenie spółdzielni może, w terminie do dnia 30 czerwca 1993 r., podjąć uchwałę o waloryzacji udziałów członkowskich z pozostałego funduszu przeznaczonego na waloryzację na podstawie samodzielnie przyjętego wskaźnika przeliczeniowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności do dotychczas zastosowanych, zgodnie z art. 2, wskaźników przeliczeniowych. Uchwała w sprawie waloryzacji i zasad jej przeprowadzania podejmowana jest większością $\frac{3}{4}$ głosów. Przepis art. 5 stosuje się odpowiednio.
2. Ust. 1 nie stosuje się do spółdzielni pracy, które otrzymały majątek nieodpłatnie na podstawie art. 3 ustawy z dnia 20 stycznia 1990 r. o zmianach w organizacji i działalności spółdzielczości (Dz.U. Nr 6, poz. 36, Nr 11, poz. 74, Nr 29, poz. 175 i Nr 34, poz. 198 oraz z 1991 r. Nr 83, poz. 373).

Art. 5.

1. Kwoty udziałów przeniesione z funduszu zasobowego nie mogą być wypłacone przed upływem 5 lat od dnia podjęcia uchwały, o której mowa w art. 1 ust. 2. Zasady i terminy wypłat uprawnionym członkom oraz byłym członkom określa statut

spółdzielni. Ustalony w nim terminy stosuje się bez względu na datę ustania członkostwa.

2. Członkowie uczestniczą w pokrywaniu strat spółdzielni do wysokości zadeklarowanych udziałów, z uwzględnieniem kwot przeniesionych z funduszu zasobowego.

Art. 6.

1. Osobom fizycznym, które utraciły członkostwo w spółdzielni po dniu 1 stycznia 1989 r. z powodu nie uiszczenia udziałów do wysokości ustalonej po tej dacie, przywraca się członkostwo na ich wniosek złożony w terminie 3 miesięcy od daty otrzymania zawiadomienia spółdzielni o podjęciu uchwały o waloryzacji udziałów. Organy spółdzielni obowiązane są do imiennego zawiadamiania tych osób o uchwale.
2. Warunkiem przywrócenia członkostwa jest wniesienie udziału, jednorazowo lub w ratach, w wysokości ustalonej w statucie przy uwzględnieniu waloryzacji udziałów posiadanych w dniu utraty członkostwa w terminie 6 miesięcy od daty zadeklarowania udziału. Do tych wpłat nie ma zastosowania art. 4 ust. 3.
3. W razie przywrócenia członkostwa, o którym mowa w ust. 1 i 2, udziały wniesione przed ustaniem członkostwa podlegają waloryzacji. W tym przypadku nie ma zastosowania zapis w art. 3 ust. 2 w odniesieniu do ostatniej wypłaty z funduszu udziałowego.
4. Przepisy ust. 1 mają również zastosowanie w tych spółdzielniach, w których nie podjęto uchwały o waloryzacji udziałów, przy czym w tym przypadku termin złożenia wniosku o przywrócenie członkostwa upływa z dniem 30 września 1992 r. Przepisy ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 7.

1. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio do waloryzacji udziałów banków spółdzielczych i Skarbu Państwa w banku państwowo-spółdzielczym.
2. Uchwałę w sprawie waloryzacji, o której mowa w ust. 1, podejmuje rada krajowa banku państwowo-spółdzielczego w uzgodnieniu z Ministrem Finansów.

Art. 8.

W ustawie z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz.U. Nr 30, poz.210, z 1983 r. Nr 39, poz. 176, z 1986 r. Nr 39, poz. 192, z 1987 r. Nr 33, poz. 181, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 3, poz. 12 i Nr 6, poz. 33, oraz z 1990 r. Nr 6, poz. 37 i Nr 14, poz. 87) w art. 78 w § 1 w pkt 2 ostatnie zdanie skreśla się.

Art. 9.

W ustawie z dnia 20 stycznia 1990 r. o zmianach w organizacji i działalności spółdzielczości (Dz. U. Nr 6, poz. 36, Nr 11, poz. 74, Nr 29, poz. 175 i Nr 34, poz. 198) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3:

a) w ust. 6 dodaje się zdanie w brzmieniu:

- "Przekazanie zakładów oraz rzeczowych składników majątkowych likwidowanej Centrali Spółdzielni Ogrodniczych i Pszczelarskich może nastąpić także na rzecz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej założonych przez spółdzielnie zrzeszone w tej Centrali. Pracownicy zakładów, członkowie tych spółdzielni oraz producenci rolni związani co najmniej od 2 lat z tymi zakładami poprzez kontraktację lub kooperację mają prawo do objęcia udziałów lub akcji w takich spółkach na zasadach określonych w planie, o którym mowa w art. 3 ust. 1 i 2.",
- b) po ust. 6 ust. dodaje się ust. 6a w brzmieniu:
- "6a. Składniki majątkowe nie służące do prowadzenia działalności gospodarczej powinny być przekazane przez likwidatora nowo utworzonym związkom rewizyjnym na ich wniosek, o ile nie są zatwierdzone plany likwidacji.";
- 2) w art. 11 dodaje się pkt 5 i 6 w brzmieniu:
- "5) przyjmuje i wykonuje funkcje związków spółdzielczych określone w przepisach szczegółowych w odniesieniu do spółdzielczych jednostek badawczo-rozwojowych, a także ustala kryteria ich organizacji i funkcjonowania,
- 6) do czasu określenia zasad, o których mowa w pkt 5, zawiesza się postępowanie likwidacyjne przewidziane w ustawie z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 44, poz. 194).";
- 3) w art. 18 w ust. 1 wyrazy "w okresie do dnia 31 lipca 1991 r." zastępuje się wyrazami "w okresie trwania likwidacji oraz w okresie postępowania związanego z podziałem spółdzielni.";
- 4) w art. 19 po ust. 4 dodaje się ust. 5, 6 i 7 w brzmieniu:
- "5. Po dniu 31 lipca 1991 r. spółdzielnie mają prawo zrzeszania się w związkach rewizyjnych nie prowadzących działalności gospodarczej, z wyjątkiem działalności o charakterze instruktażowym i doradczym.
6. Do nowoutworzonych związków mają odpowiednie zastosowanie przepisy części II tytuł I ustawy - Prawo spółdzielcze.
7. Walne zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) spółdzielni są uprawnione do obniżania wysokości odpisów na fundusz zasobowy z dochodu rocznego, przewidzianych w art. 76 § 1 ustawy - Prawo spółdzielcze, do czasu nowego ustawowego uregulowania.";
- 5) dodaje się art. 19a w brzmieniu:
- "Art. 19a. Nieruchomość stanowiąca własność spółdzielni produkcji rolnej, co do której toczy się postępowanie w związku z zarzutem o sprzeczne z prawem jej przejęcie, nie może być sprzedana przed zakończeniem postępowania.".

Art. 10.

W ustawie z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464) w art. 2 dodaje się ust. 10 w brzmieniu:

"10. Spółdzielnie, z wyjątkiem spółdzielni mieszkaniowych, mają prawo do otrzymania w użytkowanie wieczyste gruntu oddanego im w użytkowanie na mocy ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127), bez konieczności przeprowadzania przetargu, o którym mowa w art. 4 ust. 8 tej ustawy. Przepisy ust. 1 i 2 oraz ust. 6 stosuje się odpowiednio."

Art. 11.

Do czasu wejścia w życie ustawy nowelizującej Prawo spółdzielcze uprawnienia przewidziane dla centralnych związków spółdzielczych z art. 114 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze przysługują związkom rewizyjnym lub Naczelnej Radzie Spółdzielczej.

Art. 12.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.